

com si no hi hagués la ditxosa *Lletra <de Convit>*, y els dos números publicats d'aquest *Bolletí*, que --- parlen ben *estirat*, y no són altra cosa més que un enfilai d'instruccions, tal volta massa pedres-menudes», *B DLC* 1, 34; Barravés, *BDC* vi, 36.

D'*estirat* en els sentits d'«ajaçat' i anèlegs, per un encreuament, resultà el ross. *estinflat* (que Jn. Marty glossa «descansat, estirat», p. 251): «tros de faniantà! / quina mala *goda* t'empunya? / Quan lo vell grapa, lo pobràs, / ets aquí, tu, *estinfladàs!* / Vols baixar, oh!, poca-vergonya!», Saïssset, *Bestis i Gent (Catal. d. R., 231.2f.)*: l'encreuament és amb *inflat*: la seva família —particularment *botinflat*, ací II, 172a i u. 9, i cf. allí especialment *faire la godo, 173a41*— i observem en particular els usos de *inflat*, -ar que documentem en el vol. IV, 852b21, 853a1, 853b14, 853b42, 854a38.

Estira (teixits, Lab. 1840). *Estirada* [Belv.]. *Estiradora*, teixits, *BDC* IV, 101. *Estiradissa*. *Estirall*; *estirallar*. *Estirament* [Busa-N. exporrectio, Belv.]; *estiramenta*. *Estirant*. *Estiratge*, teixits, *BDC* IV, 101. *Estiró* [val., CRos, 1732]: seria potser <*estiraó (-ATIONE)?; *estironet*; *estirós*.

Estiregassar [-*agassar*, Lab. 1864]: «los pastors que trobàrem me digueren que s'havia despenyat un pollí, y que'ls voltors *estiragassavan* sa carcanada», Bosch Tri. (*Recorts*, 142); pastors, XIX, 140; arriba *estiragazar* «estirar» fins al xurro d'Enguera (Gulsoy, 1975); *estiregassada* [Belv.]; Lab. 1864] «la llaunera, exint de la cuyna, ab una *estiragassada* va ficar al seu marit dins de la botiga», Careta (*Quadros*, 282).

L'usual a l'E. Mj. és *tiregassar*: «no gos passar alguna mola de pedra *tiragaçan* ab bestia --- per lo pont qui és de pedra» Tort: 1344 (*BABL* XII, 48); «regidós de poble, que *tiragaçant* e forçats, los deurièn fer venir a pendre lo regiment», StVicentF (mal llegit -*scant*, *Quar.*, 187.135); «aquells malvats homeiers --- posaren lurs cruels mans contra Tu! Com Te prengueren, molt avalotadament, e-t ligaren les mans molt estretament! *Tiragassaven*-te, senyor meu, fort vilanament --- axí com si fosses un gran ladre e públic malfeitor», BOliver (*Excitatori*, 138); o bé, amb metàtesi vocàlica, 'aplicar el suplicí de ròssec': «sapiats —dix la filla del rey— jo cridaré e faré-us cremar a mon pare—. E cant elles oïren açò, agren pahor que no fosen cremades ne *terigasades*», F. R. d'Ongria (*CoDoACA* XIII, 58).

Estiregassa; *estiregassall*; -*egassament*; *estiregassat*; *estiregassós*: *pasta-osa*, *BDC* XVI, 27; alteracions fon. *estiriguissar*, -*issejar*; *estirgassar*. Per encreuament amb *giragonsa*: *estiragonsa* [Lab. 1888], -*egonsa*, -*egonsar*.

Estireganyar: «vaig tibar-me la levita *estiraganyant*-la pels faldons», Pons Mass. (*Colla del C. XIII*, 178); *estireganyar* [Bulbena, Vogel, *DOrt.*]. A casa meua sempre he sentit *estiregonyar*, i em sembla forma també usual a Bna. (pres. *əstirəgɔ̃nə*), si bé és veritat que els meus avis eren emp. i la mare gironina; el *DAG*. els registra tots dos, amb cita de -*gonyar* en Bosch de la Tri., *estirgonyar* ross. (Saïssset, *Catal. R.*, 204, citat en *MARRANA*); «*estirgonyar*: estiregassar», AntCayrol (*Cont. Cerd.*, 50). I així continua en domini oc.:

llgd. *estrigougnà*, *estirgougnà* «tirar, traïner, tirar par les habits ou par le bras» (Sauvages); i fins el fprov. de Suïssa: *trevougní* (Bridel), Val de Ruz *təwəgi* (Gauchat) «tirer les cheveux», fr. local de Suïssa *tirevougnier*, *trivougnier*, *tervougnier*, *tservouégnier*, *tervoigner*, *travougnier* «tirar», Wissler (*RFgn.* XXVII, 810-11).

És versemblant que aquest duplicat es vagi formar per analogia del fonètic *ganyar/gonyar*=*guanyar*; majorment atès que també s'usa a Suïssa la variant *vougni* «tirer les cheveux» (Bridel). *Estireganyós* [«lo que fàcilment se doblega y estén, sens rompre's», Lab. 1864], *pasta*, -*osa*, *BDC* XVI, 27. *Estiragall*. *Tiraguanyós*; d'una forma amb metàtesi *tiranigós, extret *tiranyiga* 'cosa tirosa' (Olot, *AlcM*). *Estirolat* eiv. *cuc* ~, per no dir 'serp': «una mica regirada de veure aquell cuc *estirolat*, i una mica empada de que no volgués s'en-segonada, agafà sa granera i, així que el tengué propet, li etzibà granerada per damunt es cap!», JnCastelló (Villangómez, *Lli. d'Eiv.*, 218; *Rond. Eiv.*, 10).

Cpr.: *Estira-amolla*. *Estira-arroña*. *Estiraborquets*. *Estiracabells*. *Estiracadenes*. *Estiracanyes*. *Estiracerros*. *Estiracordetes*: «que són mellor diner dos rals guanyats ab el treball y la santa pau de Déu, que les dues pessetes que cobraven per a fer d'*estira-cordetes*», Mrn. Vayreda (*Sang Nova* v, § 9, 417); litúrgia, *BDC* XVIII, 37; *tiracordetes* [Lab. 1840] c *tiracordeta*.

Retirar [*DTO*. 1647]: «*retirar*: retrahere, revocare se, recipere se; *retirar* o *retraurese* en batalla, canere receptui ---; *retirar* o guardar-se, V. *refugi*; *retirar-se lo mar*: recedere mare; *retira* o *té esguart* a Itàlia: *spirat Italian*, V. *pareix*, *sembla*».

Es molt genuïna del català l'acc. de *retirar* en el sentit de 'tenir semblança': «ella fa l'ull matadó y la cara de regina, / y té'l cabell ros com l'or, y an els àngels se *retira*», reco. a la Llacuna de per a MilàF (*Romillo*, 377.4). «Al cor, doncs, de què feres ab ta dextra esqueixos, / pels Déus, a qui't *retiras*, no ignoris un consol: / del hort de lliris trau-me, que ja és estany de peixos / ---»; també intr.: «los fills de ses entranyes al pate *retiraren*: / un cor de lleó, noble, debatèg en son pit / ---»; «Rey n'era Atlas, aquell qui de la blava volta / los signes a una esfera de jaspí traspantà / --- / servant ab ferma espatlla la màquina dels cels; / en gegantesa y muscles sos fills li *retiraren*, / mes com un got de vidre llur cor fou trencadís / ---», *Atl.* 1867, VI, 13b; 1867, X, 24a; 1878, I, 8a).

«El senyor Miquel no sabia què pensar d'aquella criatura dèbil i maulona, molsuda, més aviat lletja i nana, que en la duresa de la fesomia --- per això el seu avi deïa que *es retirava* més a un surorell que a un alzinot», Coromines (*Silèn*, § 5, p. 78; *O. C.*, 32b).

Encara que el diccionari Fabra només el registra com a intr., no hi ha dubte que la construcció reflexiva, preferida per Verdguer i Coromines, també és ben legítima: «un palau moro; d'un vermell pompeïa, que *se retira* amb el de l'Hotel de l'Alhambra de Granada», Coromines (*Viatge a Màlaga*, p. 18): forma que correspon més aviat a una variant *s'arretira*. Acc. que